

ปัจจัยที่ส่งเสริมการแสดงมารยาทไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม*

Factors Enhancing Thai Etiquettes Among High School Students in Phuttamonthon
District, Nakhon Pathom Province

รุ่งฤทัย จตุรภูษพรพงศ์**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) ระดับ การแสดงมารยาทไทย ความรู้เกี่ยวกับมารยาทไทย การอบรมสั่งสอนจากครอบครัว การอบรมสั่งสอนจากโรงเรียน การได้รับอิทธิพลจากสื่อและการได้รับอิทธิพลจากเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 2) เปรียบเทียบมารยาทไทยของนักเรียนมัธยมปลาย ตามเพศ แผนการเรียน ลักษณะทางครอบครัว ลักษณะอาชีพของพ่อและของแม่ และโอกาสการพูดคุยกับพ่อแม่ 3) ความรู้เกี่ยวกับมารยาทไทย การอบรมสั่งสอนจากครอบครัว การอบรมสั่งสอนจากโรงเรียน การได้รับอิทธิพลจากสื่อ และการได้รับอิทธิพลจากเพื่อน เป็นตัวแปรในการทำนายมารยาทไทยของนักเรียนมัธยมปลาย กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีจำนวน 331 คน จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำเข้าสมการ ผลการวิจัย 1. ความรู้เกี่ยวกับมารยาทไทย การอบรมสั่งสอนครอบครัว และการอบรมสั่งสอนจากโรงเรียนอยู่ในระดับมาก การได้รับอิทธิพลจากสื่อและการได้รับอิทธิพลจากเพื่อนอยู่ในระดับปานกลาง 2. นักเรียนที่มีเพศ และโอกาสการพูดคุยกับพ่อแม่ต่างกัน มีมารยาทต่างกัน นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง 3. ครอบครัว เพื่อน และความรู้เกี่ยวกับมารยาทไทย สามารถร่วมกันทำนายการแสดงมารยาทไทยได้ ร้อยละ 31.60

คำสำคัญ: ความรู้เกี่ยวกับมารยาทไทย, การอบรมสั่งสอนจากครอบครัว, การอบรมสั่งสอนจากโรงเรียน, การได้รับอิทธิพลจากสื่อ, การได้รับอิทธิพลจากเพื่อน

Abstract

The purposes were 1) to study the levels of Thai etiquettes, knowledge, upbringing, education, media and friends of students; 2) to compare Thai etiquettes of students as classified by sex, program of study, family type, parents' occupation and opportunity of talking with their parents, 3) to study that knowledge, upbringing, education, media and friends as the predictors in expressing Thai etiquettes of students. Samples were 331 high school students, derived by multi-stage sampling. Instruments were questionnaires. Analyzed for %, X, S.D, One – Way ANOVA and stepwise multiple regression analysis. The results were: 1. Knowledge,

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทฉบับที่ ๒ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งเสริมการแสดงมารยาทไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม สาขาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวลฉวี ประเสริฐกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

** นักศึกษาปริญญาโท สาขาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยศิลปากร

upbringing and education were at high level while media and friends were at a moderate level. 2. Thai etiquettes as classified by program of study, family type and parents' occupation were not statistically different while sex and opportunity of talking with parents were significantly different. 3. Upbringing, friends and knowledge predicted Thai etiquettes of high school students

Keywords: Thai etiquettes, upbringing, education, influence of media, influence of friends

บทนำ

มารยาทเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต เป็นมรดกทางวัฒนธรรม มารยาทของไทยเป็นส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเจริญงอกงามและแสดงความเป็นระเบียบแบบแผน ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม โดยจะแสดงออกทางพฤติกรรม เช่น การพูด การเดิน การแสดงความเคารพ รวมทั้งการรู้จักปฏิบัติตนต่อผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม (กิตติพงษ์ เทียนตระกูล 2532 : 128 อ้างถึงใน อิงอร รอดน้อย 2551 : 1) ปัจจุบันวิวัฒนาการด้านสังคมและเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เยาวชนไทยรับอิทธิพลต่างๆเข้ามาโดยไม่ได้ดัดแปลงให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย และยังส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตผู้คนความรู้สึกนึกคิด ขนบธรรมเนียมประเพณี ทำให้เยาวชนไทยขาดความอ่อนน้อม นุ่มนวล ขาดความเรียบร้อย จนเกือบจะทำให้มารยาทอันดีงามซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นไทยสูญหายไป (กรมวิชาการ 2534 : 313) ปัจจัยต่างๆที่น่าจะส่งเสริมการแสดงมารยาทไทยของเด็กนักเรียน ได้แก่ การอบรมสั่งสอนจากครอบครัว เนื่องจากครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่อบรมบ่มนิสัยแก่คน ให้กระบวนการเรียนรู้ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจิตใจด้าน ศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงาม การอบรมสั่งสอนจากโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนมีบทบาทอย่างมากในการส่งเสริม และให้ข้อมูลความรู้ เกี่ยวกับความเป็นไทย มารยาทไทยและวัฒนธรรมไทยผ่านทางการเรียนการสอนและ กิจกรรมต่างๆที่โรงเรียนจัดขึ้น การได้รับอิทธิพลจากสื่อ เนื่องจากสื่อมีอิทธิพลอย่างมากในด้านการสร้าง หรือการเปลี่ยนแปลงทางด้านทัศนคติ และค่านิยมต่างๆของมวลชน มีผลต่อพฤติกรรมของประชาชน การได้รับอิทธิพลจากเพื่อน เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่ให้ความสำคัญกับเพื่อนเป็นอย่างยิ่ง วัยรุ่นต้องการเป็นที่ยอมรับของเพื่อน จึงมักเอาอย่างและทำตามค่านิยมของเพื่อน เรื่องมารยาทไทยนั้นเป็นสิ่งที่คนไทยทุกคนภูมิใจกันมาโดยตลอด เมื่อความเจริญก้าวหน้าอารยธรรมตะวันตกได้แพร่หลายเข้ามาในประเทศไทย คนไทยหรือเด็กไทยรุ่นใหม่เริ่มรับกับสิ่งใหม่ๆเข้ามา โดยไม่ค่อยให้ความสำคัญหรือคำนึงถึงมารยาทไทย ถ้าปล่อยให้เหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้น โดยไม่หาวิธีการแก้ไขโดยเร็วในไม่ช้า การทำความเคารพที่อ่อนน้อมและสวยงามตามมารยาทไทยและมารยาทไทยที่งดงามอื่นๆก็อาจจะถูกลบเลือนไปในที่สุด จากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมต่าง ๆ นั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการแสดงมารยาทไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการแสดงมารยาทไทย ความรู้เกี่ยวกับมารยาทไทยที่เหมาะสม การอบรมสั่งสอนจากครอบครัว และการอบรมสั่งสอนจากโรงเรียน การได้รับอิทธิพลจากสื่อ การได้รับอิทธิพลจากเพื่อน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. เพื่อเปรียบเทียบการแสดงมารยาทไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามเพศ แผนการเรียน ลักษณะทางครอบครัว ลักษณะอาชีพของพ่อและแม่ และโอกาสในการได้พูดคุยกับพ่อแม่

3. เพื่อศึกษาว่าความรู้เกี่ยวกับมารยาทไทย การอบรมสั่งสอนจากครอบครัว และการอบรมสั่งสอนจากโรงเรียน การได้รับอิทธิพลจากสื่อ การได้รับอิทธิพลจากเพื่อน เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมการแสดงมารยาทไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

การดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการแสดงมารยาทไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ศึกษา คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม จำนวน 1,889 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม , 2555)

ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามานะ (Yamane) ที่มีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 331 คน โดยดำเนินการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 7 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ แผนการเรียน ลักษณะของครอบครัว ลักษณะอาชีพของพ่อแม่ และโอกาสในการได้พูดคุยกับพ่อแม่ ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิดแบบตรวจสอบรายการ

ส่วนที่ 2 แบบทดสอบเกี่ยวกับความรู้เรื่องมารยาทไทยลักษณะคำถามเป็นแบบถูกผิด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.76

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการได้รับการอบรมสั่งสอนจากครอบครัว ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8082

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการได้รับการอบรมสั่งสอนจากโรงเรียน ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8582

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับการได้รับอิทธิพลจากสื่อ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7797

ส่วนที่ 6 แบบสอบถามเกี่ยวกับการได้รับอิทธิพลจากเพื่อน ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8434

ส่วนที่ 7 แบบสอบถามเกี่ยวกับการแสดงมารยาทไทย ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9058

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 ในอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2555 จำนวน 2 โรงเรียน ตามจำนวนที่เทียบสัดส่วนไว้รวมทั้งสิ้น 331 คน
2. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามครบถ้วนสมบูรณ์สามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ได้จำนวน 331 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
3. นำแบบสอบถามทั้งหมดมาจัดระเบียบข้อมูลและลงรหัสในคอมพิวเตอร์
4. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล จำแนกตาม เพศ แผนการเรียน ลักษณะของครอบครัว ลักษณะอาชีพของพ่อ ลักษณะอาชีพของแม่ และโอกาสในการได้พูดคุยกับพ่อแม่ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนมากเป็นเพศหญิง กำลังศึกษาในแผนการเรียน วิทยาศาสตร์-คณิต มีลักษณะทางครอบครัวเป็นแบบครอบครัวเดี่ยว ลักษณะอาชีพของพ่อส่วนมากเป็นธุรกิจส่วนตัว ลักษณะอาชีพของแม่เป็นธุรกิจส่วนตัว มีโอกาสในการได้พูดคุยกับพ่อแม่เป็นประจำ
2. การวิเคราะห์ระดับความรู้เกี่ยวกับมารยาทไทย โดยใช้ค่าร้อยละ พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับมารยาทไทยอยู่ในระดับสูง
3. การวิเคราะห์ระดับการอบรมสั่งสอนจากครอบครัว การอบรมสั่งสอนจากโรงเรียน การได้รับอิทธิพลจากสื่อ การได้รับอิทธิพลจากเพื่อน และการแสดงมารยาทไทย โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่ากลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้รับการอบรมสั่งสอนจากครอบครัวและการอบรมสั่งสอนจากโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ได้รับอิทธิพลจากเพื่อนและอิทธิพลจากสื่ออยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการแสดงมารยาทไทย อยู่ในระดับมาก ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าระดับ ของการอบรมสั่งสอนจากครอบครัว การอบรมสั่งสอนจากโรงเรียน การได้รับอิทธิพลจากสื่อ การได้รับอิทธิพลจากเพื่อน และการแสดงมารยาทไทย ของกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	$\bar{X}$	S.D	ค่าระดับ
ตัวแปรต้น			
การอบรมสั่งสอนจากครอบครัว	4.0088	.5919	มาก
การอบรมสั่งสอนจากโรงเรียน	3.7931	.5983	มาก
การได้รับอิทธิพลจากสื่อ	3.3255	.6062	ปานกลาง
การได้รับอิทธิพลจากเพื่อน	3.4271	.5676	ปานกลาง
ตัวแปรตาม			
การแสดงมารยาทไทย	3.9375	.5208	มาก

4. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของการแสดงมารยาทไทย จำแนกตามเพศ ลักษณะทางครอบครัว และโอกาสการได้พูดคุยกับพ่อแม่ โดยใช้การทดสอบค่าที และวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของการแสดงมารยาทไทย จำแนกตามแผนการเรียน ลักษณะอาชีพของพ่อ และลักษณะอาชีพของแม่ โดยใช้การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีเพศ และโอกาสในการได้พูดคุยกับพ่อแม่ ต่างกันมีการแสดงมารยาทไทยที่แตกต่างกัน ส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มี ลักษณะทางครอบครัว แผนการเรียน ลักษณะอาชีพของพ่อ และลักษณะอาชีพของแม่ มีการแสดงมารยาทไทยไม่แตกต่างกัน

5. การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับมารยาทไทย (X1) การอบรมสั่งสอนจากครอบครัว (X2) การอบรมสั่งสอนจากโรงเรียน (X3) การได้รับอิทธิพลจากสื่อ (X4) การได้รับอิทธิพลจากเพื่อน (X5) และการแสดงมารยาทไทย (Y) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า ความรู้เกี่ยวกับมารยาทไทย การอบรมสั่งสอนจากครอบครัว การอบรมสั่งสอนจากโรงเรียน การได้รับอิทธิพลจากสื่อ และการได้รับอิทธิพลจากเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการแสดงมารยาทไทยที่ระดับ .01 โดยที่การอบรมสั่งสอนจากครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการแสดงมารยาทไทยมากที่สุด ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความรู้เรื่องมารยาทไทย การอบรมสั่งสอนจากครอบครัว การอบรมสั่งสอนจากโรงเรียน อิทธิพลจากสื่อ อิทธิพลจากเพื่อน และการแสดงมารยาทไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	Y
ความรู้เกี่ยวกับมารยาทไทย X ₁	1.000					
การอบรมสั่งสอนจากครอบครัว X ₂	.390**	1.000				
การอบรมสั่งสอนจากโรงเรียน X ₃	.205**	.439**	1.000			
การได้รับอิทธิพลจากสื่อ X ₄	.162**	.252**	.414**	1.000		
การได้รับอิทธิพลจากเพื่อน X ₅	.139*	.209**	.392**	.576**	1.000	
การแสดงมารยาทไทย Y	.350**	.449**	.321**	.251**	.378**	1.000

**p < .01

6. การวิเคราะห์ตัวแปร ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับมารยาทไทย การได้รับการอบรมสั่งสอนจากครอบครัว การได้รับการอบรมสั่งสอนจากโรงเรียน การได้รับอิทธิพลจากสื่อ และการได้รับอิทธิพลจากเพื่อน ที่สามารถทำนายการแสดงมารยาทไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำเข้าสมการ พบว่า ตัวแปรที่มีประสิทธิภาพในการทำนาย การแสดงมารยาทไทย ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ การได้รับการอบรมสั่งสอนจากครอบครัว ได้รับอิทธิพลจากเพื่อน และการได้รับความรู้เกี่ยวกับมารยาทไทย โดยการได้รับการอบรมสั่งสอนจากครอบครัว เป็นตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการเป็นอันดับที่ 1

ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์ตัวแปร ได้แก่ ความรู้เรื่องมารยาทไทย การอบรมสั่งสอนจากครอบครัว การอบรมสั่งสอนจากโรงเรียน อิทธิพลจากสื่อ และอิทธิพลจากเพื่อน ที่สามารถทำนายการแสดงมารยาทไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ลำดับของตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือก	R	R ²	Adj R ²	R ² Change	b	Beta	t
1.การอบรมสั่งสอนจากครอบครัว (X ₂)	.449	.202	.200	.202	.279	.317	6.288***
2.การได้รับอิทธิพลจากเพื่อน (X ₅)	.536	.287	.282	.085	.263	.286	6.113***
3. ความรู้เกี่ยวกับมารยาทไทย (X ₁)	.562	.316	.310	.029	.712	.187	3.751***
Constant (a) = 1.375 S.E = .432 Over all F = 50.405***							

***p<.001

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความรู้เกี่ยวกับมารยาทไทย การได้รับการอบรมสั่งสอนจากครอบครัว การได้รับการอบรมสั่งสอนจากโรงเรียน การได้รับอิทธิพลจากสื่อ และการได้รับอิทธิพลจากเพื่อน

1.1 ผลการวิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับมารยาทไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับมารยาทไทยอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้รับความรู้เกี่ยวกับมารยาทไทยมาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา และชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ทำให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมารยาทไทยเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งนภา จอนเจตสิน (2539 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การปฏิบัติตนทางจริยธรรมตามการรับรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมมาก มีการปฏิบัติตนทางจริยธรรมในด้านสุภาพอ่อนน้อมระดับมาก แต่นักเรียนที่มีประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมไม่มาก มีการปฏิบัติตนทางจริยธรรมในระดับพอใช้

1.2 ผลการวิเคราะห์ระดับการได้รับการอบรมสั่งสอนจากครอบครัว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่าอยู่ในระดับมาก เนื่องจากว่า ครอบครัวจัดเป็นองค์กรในการให้การอบรมสั่งสอนที่มีความใกล้ชิดและอยู่ร่วมกับนักเรียนเป็นเวลานานที่สุด จึงทำหน้าที่อบรมสั่งสอนได้ตลอดเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุพนธ์ คำปัน (2549 : 85) ได้ศึกษา พฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการวิจัยพบว่า นิสิตที่ได้รับวิธีการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3 ผลการวิเคราะห์ระดับการได้รับการอบรมสั่งสอนจากโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่าอยู่ในระดับมาก เนื่องจากโรงเรียนเป็นหน่วยอบรมสั่งสอนระเบียบแบบแผนของสังคมอย่างเป็นทางการ ปัจจุบันโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการพัฒนามารยาทไทยของเด็กอย่างมาก เพราะเด็กใช้เวลาอยู่ในโรงเรียนเป็นเวลานาน วันละหลาย ๆ ชั่วโมงและหลายปี

1.4 ผลการวิเคราะห์ระดับการได้รับอิทธิพลจากสื่อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากว่า สื่อด้านต่างๆในปัจจุบันมีการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีประเพณีปฏิบัติหรือการวางตัวที่ตรงตามแบบอย่างมารยาทไทยอยู่ไม่มากนัก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐรดา ศิลปอุดม (2551) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ อิทธิพลของสื่อรายการโทรทัศน์ต่อเยาวชน (วัยรุ่น) ” จากการสำรวจของผู้วิจัยพบว่า เยาวชนมักเลียนแบบแฟชั่น การแต่งกาย ทรงผม เครื่องประดับ รวมทั้งพฤติกรรมทั้งดี และไม่ดีจากพิธีกรและแขกรับเชิญที่ร่วมรายการ โดยมากเป็นดารา นักร้อง ที่เป็นที่รู้จักในสังคม

1.5 ผลการวิเคราะห์ระดับการได้รับอิทธิพลจากเพื่อน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากว่า ในช่วงวัยรุ่นเป็นวัยที่มีอารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย ลักษณะพัฒนาการทางสังคมของเด็กวัยรุ่นก็คือการเรียนรู้จากกลุ่มเพื่อน วัยรุ่นจะให้ความสำคัญกับเพื่อน และเพื่อนจะมีอิทธิพลกับวัยรุ่นเป็นอย่างมาก การคบเพื่อนในช่วงวัยรุ่นเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะเพื่อนมีอิทธิพลอย่างมากทั้งทางดีและไม่ดี เด็กที่รู้จักคบเพื่อนที่มาจากรอบครัวที่เป็นแบบอย่างที่ดี เด็กก็จะได้เพื่อนที่ดีและเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบการแสดงมารยาทไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตาม เพศ แผนการเรียน ลักษณะทางครอบครัว ลักษณะอาชีพของพ่อ ลักษณะอาชีพของแม่ และโอกาสในการได้พูดคุยกับพ่อแม่ มีรายละเอียดดังนี้

2.1 จากสมมติฐานข้อ 1 ที่ว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีเพศต่างกันมีการแสดงมารยาทไทยแตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีเพศต่างกันมีการแสดงมารยาทไทยต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานข้อ 1 ทั้งนี้อธิบายได้ว่า ส่วนใหญ่เพศหญิงเป็นเพศที่พ่อแม่เน้นให้การอบรมสั่งสอนเรื่องมารยาทไทยมากกว่าเพศชาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ พรศรีสมุทร และ วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลย์ (อ้างถึงใน อนุพันธ์ คำปัน , 2549 : 32) ได้วิจัยเรื่องครอบครัวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจของคนไทย ในการวิจัยได้ศึกษาวัฒนธรรมทางด้านจิตใจในด้านการมีสัมมาคารวะต่อบิดามารดาและผู้อาวุโสพบว่า นักเรียนหญิงมีการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจมากกว่านักเรียนชาย

2.2 จากสมมติฐานข้อ 2 ที่ว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีแผนการเรียนต่างกันมีการแสดงมารยาทไทยแตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีแผนการเรียนต่างกันมีการแสดงมารยาทไทยไม่แตกต่างกัน จึงไม่ยอมรับสมมติฐานข้อ 2 ทั้งนี้อธิบายได้ว่า การแสดงมารยาทไทยของเด็กนักเรียน ขึ้นอยู่กับความรู้เรื่องมารยาทไทย และการอบรมสั่งสอนจากครอบครัวและโรงเรียน การอบรมสั่งสอนเป็นกระบวนการในการพัฒนาทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยมของบุคคลของสังคม เป็นเรื่องของการถ่ายทอดความคิด ความเชื่อและวิธีการปฏิบัติของแต่ละครอบครัวแต่ละสังคม ซึ่งการอบรมสั่งสอนนี้จะมีผลต่อเด็กทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจที่จะส่งผลกระทบต่อบุคลิกภาพของเด็กตั้งแต่เล็กจนโต ไม่ว่าเด็กจะเรียนอยู่ในแผนการเรียนใดก็ตามไม่ได้ส่งผลการแสดงมารยาทไทยเนื่องจากเรื่องมารยาทไทยเป็นกระบวนการทางสังคมที่เพาะบ่มมาจากครอบครัวที่ไม่เกี่ยวข้องกับแผนการเรียนที่แตกต่างกัน

2.3 จากสมมติฐานข้อ 3 ที่ว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีลักษณะของครอบครัวต่างกันมีการแสดงมารยาทไทยแตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีลักษณะของครอบครัวต่างกันมีการแสดงมารยาทไทยไม่แตกต่างกัน จึงไม่ยอมรับสมมติฐานข้อ 3 ทั้งนี้อธิบายได้ว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่มีลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว

2.4 จากสมมติฐานข้อ 4 ที่ว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ลักษณะอาชีพของพ่อต่างกันมีการแสดงมารยาทไทยแตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีลักษณะอาชีพของพ่อต่างกันมีการแสดงมารยาทไทยไม่แตกต่างกัน จึงไม่ยอมรับสมมติฐานข้อ 4 ทั้งนี้อธิบายได้ว่า การที่เด็กจะมีการแสดงมารยาทไทยมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับการได้รับการอบรมสั่งสอนจากครอบครัวเป็นสำคัญ

2.5 จากสมมติฐานข้อ 5 ที่ว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ลักษณะอาชีพของแม่ต่างกันมีการแสดงมารยาทไทยแตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีลักษณะอาชีพของแม่ต่างกันมีการแสดงมารยาทไทยไม่แตกต่างกัน จึงไม่ยอมรับสมมติฐานข้อ 5 ทั้งนี้อธิบายได้ว่า เรื่องการแสดงมารยาทไทยเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในสังคมไทย พ่อแม่ส่วนใหญ่จะให้การอบรมสั่งสอนลูกเรื่องมารยาทไทยอยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประมวล น้อยเจริญ (2532 : 97) ได้ทำการศึกษาสภาพแวดล้อมกับพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่มีสภาพเศรษฐกิจทางครอบครัวแตกต่างกัน มีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมไม่แตกต่างกัน เรื่องของลักษณะอาชีพของแม่จึงไม่มีความสัมพันธ์กับการแสดงมารยาทไทย เพราะแม่ที่มีอาชีพต่างๆถ้ามีเวลาให้กับลูกในการอบรมสั่งสอน เด็กก็จะมีความรู้เรื่องมารยาทไทยและนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

2.6 จากสมมติฐานข้อ 6 ที่ว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีโอกาสในการได้พูดคุยกับพ่อแม่ต่างกันมีการแสดงมารยาทไทยแตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีโอกาสในการได้พูดคุยกับพ่อแม่ต่างกันมีการแสดงมารยาทไทยที่แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานข้อ 6 ทั้งนี้อธิบายได้ว่า การแสดงออกของพฤติกรรมนั้นมีส่วนปฏิสัมพันธ์กับการปฏิสังสรรค์ (Interaction) ของผู้ปกครองที่มีต่อเด็กของตน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ [8] ดลใจ ถาวรวงศ์ ต้นเจริญและ ดร. จันทร์ชลี มาพุทธ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษากระบวนการขัดเกลาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนต้นแบบ จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า กระบวนการขัดเกลาทางสังคมจากสถาบันครอบครัวมีความสำคัญในกระบวนการขัดเกลาทางสังคมมากที่สุด ลักษณะการขัดเกลาทางสังคมจากสถาบันครอบครัวคือ การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างพ่อแม่และตัวเยาวชน ทำให้เกิดโอกาสในการอบรมสั่งสอนเด็กในเรื่องมารยาทไทยมากขึ้น การทำกิจกรรมร่วมกันทำให้ได้เห็นแบบอย่างการแสดงมารยาทไทยในแต่ละโอกาส นักเรียนจึงแสดงมารยาทไทยตามพ่อแม่ด้วยความเต็มใจ

3. ผลการวิเคราะห์ตัวแปร ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับมารยาทไทย การอบรมสั่งสอนจากครอบครัว การอบรมสั่งสอนจากโรงเรียน การได้รับอิทธิพลจากสื่อ และการได้รับอิทธิพลจากเพื่อน ที่สามารถทำนายการแสดงมารยาทไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอยะรัง จ.ปัตตานี สรุปผลดังนี้

การอบรมสั่งสอนจากครอบครัว เป็นตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการเป็นอันดับแรกและสามารถทำนายการแสดงมารยาทไทยได้ ร้อยละ 20.20 แสดงว่าเมื่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้รับการอบรมสั่งสอนจากครอบครัวมากก็จะทำให้นักเรียนแสดงมารยาทไทยมากขึ้นเช่นเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เยาวรัช บุญชัย (2529 : 59 – 63) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับมารยาทไทยบางประการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มาจากครอบครัวที่มีวิถีชีวิตแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีวิถีชีวิตแบบอนุรักษนิยมและแบบสมัยใหม่ มีความคิดเห็นในด้านมารยาททางกายและวาจาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

การได้รับอิทธิพลจากเพื่อน ถูกเลือกเข้าสมัครเป็นอันดับที่ 2 สามารถร่วมกับการได้อบรมสั่งสอนจากครอบครัว ทำนายการแสดงมารยาทไทยได้ร้อยละ 28.70 แสดงว่า ถ้านักเรียนคบเพื่อนที่มีกิริยามารยาทที่ดี ก็จะมีกิริยามารยาทที่ดีตาม ถ้าคบเพื่อนที่เกรมีความประพฤติไม่เหมาะสมก็อาจพาไปให้เสียได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิณี กล้ากล่อมจิตร (2547 : 136) ได้ศึกษาเรื่องค่านิยมในการปฏิบัติตนของนักเรียนวัยรุ่นในด้านต่างๆ ดังนี้ ด้านนันทนาการ ด้านภาษา ด้านคุณธรรมจริยธรรมและมารยาท ศิลปะ ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย พบว่า กลุ่มเพื่อนกับค่านิยมในการปฏิบัติตนของนักเรียนวัยรุ่นมีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การแสดงออกต่างๆในกลุ่มเพื่อนจึงส่งผลต่อการแสดงออกของนักเรียนวัยรุ่นอย่างเห็นได้ชัด

ความรู้เกี่ยวกับมารยาทไทย เป็นตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมัครเป็นอันดับที่ 3 สามารถร่วมกับการได้รับอิทธิพลจากเพื่อน และการอบรมสั่งสอนจากครอบครัว ทำนายการแสดงมารยาทไทยได้ร้อยละ 31.60 แสดงว่าเมื่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้รับความรู้เรื่องมารยาทไทยมากขึ้น ก็จะมีการแสดงมารยาทไทยมากขึ้นเช่นเดียวกัน เนื่องจาก นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้รับความรู้เกี่ยวกับมารยาทไทยมาตั้งแต่เล็กๆ จากครอบครัว และจากที่โรงเรียน การที่นักเรียนได้รับความรู้มาเป็นระยะเวลายาวนาน ทำให้นักเรียนทราบถึงสิ่งที่ควรกระทำ และสิ่งที่ไม่ควรกระทำ ทั้งยังทราบถึงวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้อง เมื่อมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น นักเรียนก็จะมีการแสดงมารยาทไทยมากขึ้นด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. เอกสารเพื่อการพัฒนาหนังสือ อันดับ 1 การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ กรมศาสนา, 2534.
- ณัฐรดา ศิลปอุดม. “ ปฏิกริยาของเด็กวัยรุ่นต่อรายการโทรทัศน์ กรณีศึกษา รายการโทรทัศน์ประเภทเด็กและเยาวชน (รายการกบนอกกะลาและรายการรรโรงเรียน). ” สารนิพนธ์ศิลปศาสตร บัณฑิตวิทยาลัย ศาสตรศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล, 2551.
- ดลใจ ถาวรวงศ์ ดันเจริญ และจันทร์ชลี มาพุทธ. “ กระบวนการขัดเกลาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนต้นแบบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ” วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม 5 (1-2), 2552.
- ประมวล น้อยเจริญ. “ การศึกษาสภาพแวดล้อมกับพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. ” ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2532.
- เยาวรัช บุญชัย. “ การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับจรรยาบรรณมารยาทไทยบางประการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มาจากครอบครัวที่มีวิถีชีวิตแตกต่างกัน. ” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
- รุ่งนภา จอนเจดสิน. “ การปฏิบัติตนทางจริยธรรมตามการรับรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรุงเทพมหานคร. ” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- สุทธิณี กล้ากล่อมจิตร. “ การศึกษาค่านิยมในการปฏิบัติตนของนักเรียนวัยรุ่น. ” วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2547.

อนุพนธ์ คำปัน. “ การศึกษาพฤติกรรมวัฒนธรรมทางสังคม ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ”

วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2549.

อิงอร รอดน้อย. “ พฤติกรรมการแสดงมารยาทไทยที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมการเล่น

นิทานประกอบการฝึกปฏิบัติจริง. ” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานปฐมวัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2551